

КЛІМАЎ ІГАР

Апублікаваныя навуковыя працы па тэме біблейных даследаванняў

1993

1. (сааўтар Супрун А. Я.) *Кірыла-мяфодзіеўскі ўплыў на беларускую літаратурную мову XVI ст.* – Беларуская лінгвістыка. 1993. Вып. 41. С.3-9.
2. *Цяпінскі як даследчык царкоўнаславянскіх перакладаў.* – Веснік БДУ: Серыя 4. 1993. № 1. С. 40-43.

1994

3. (сааўтар Супрун А. Е.) *Наблюдения над языком перевода Евангелия В. Тятинского.* – Переводы Библии и их значение в развитии духовной культуры славян. С.-Петербург, 1994. С. 45-48.
4. *Цяпінскі аб царкоўнаславянскіх перакладах біблейскіх тэкстаў.* – Веснік БДУ: Серыя 4. 1994. № 3. С. 22-25.
5. *Комментарий и текст в «Евангелии Тятинского»: (К изучению славянских переводов Св. Писания).* – Язык и культура: Третья международная конференция. Тезисы докладов. Киев, 1994. С. 65-66.

1996

6. *Переклад і выданне Евангелля В. Цяпінскім.* – Праваслаўе ў славянскіх культурных традыцыях. Мінск, 1996. С. 53-59.
7. *Спроба дыялектнай лакалізацыі мовы перакладу «Евангелля» В. Цяпінскім: (На падставе фанетычных даных).* – Пісьменнік – мова – стыль: Тэзісы дакладаў і паведамленняў Міжнароднай навуковай канферэнцыі, прысвечанай 70-годдзю з дня нараджэння прафесара Л. М. Шакуна (17-19 верасня 1996 г.). Мінск, 1996. С. 58-60.

1997

8. **Мова перакладу Евангелля В. Цяпінскім: (Графіка, арфаграфія, фанетыка).** [аўтарэф. дыс. на атрым. вуч. ступені канд. філалаг. навук] Мінск, 1997. 23 с.
9. *Переклад Евангелля В. Цяпінскім.* – Беларуская лінгвістыка. 1997. Вып. 47. С. 54-60.
10. *Васіль Цяпінскі і яго перакладное Евангелле.* – Весці АН Беларусі: Серыя гуманітарных навук. 1997. № 4. С. 103-106.

1998

11. *Лінгвістычнае знаёмства з евангельскім перакладам В. Цяпінскага: (Агляд літаратуры).* – Весці АН Беларусі: Серыя гуманітарных навук. 1998. № 4. С. 133-139.

1999

12. *Пражскія выданні Ф. Скарыны.* – IV Міжнародныя Кірыла-Мяфодзіеўскія чытанні, прысвечаныя Дню славянскага пісьменства і культуры. (Мінск, 24-36 мая 1998 г.). Матэрыялы чытанняў. У 2-х ч. Мінск, 1999. Ч. 2. С. 62-64.

13. *Да пытання аб пражскіх выданнях Скарыны.* – Скарына і наш час: Матэрыялы I-й міжнароднай навуковай канферэнцыі. Гомель, 1999. С. 47-50.

2000

14. *Прагматычны аспект маргіналій ў «Евангеллі Цяпінскага».* – От слова к тексту: Матэрыялы докладаў Міжнароднай навуковай канферэнцыі, Мінск, 13-14 ноября 2000 г.: В 3-х ч. Мінск, 2000. Ч. 3. С. 65-67.
15. *Прадмова Сымона Буднага 1574 г. як крыніца звестак на тэорыі новазапаветных перакладаў польска-беларускай Рэфармацыі.* – *Dziedzictwo przeszłości związków językowych, literackich i kulturowych polsko-bałto-wschodniosłowiańskich.* Т. 4: Kultura i literatura. Białystok, 2000. S. 75-81.
16. *Даследаванне Я. Ф. Карскім спадчыны Васіля Цяпінскага.* – Мова ў святле класічнай спадчыны і сучасных парадыгм: Тэзісы дакладаў VIII міжнародных Карскіх чытанняў 14-17 снежня 2000 г., Мінск – Гродна. Гродна, 2000. С. 12-15.

2001

17. *Выданне В. Цяпінскага і яго друкарня.* – *Здабыткі.* 2001. Вып. 4. С. 74-88.
18. *Польскі ўплыў на старабеларускую графіку (у «Евангеллі» В. Цяпінскага).* – *Język i kultura białoruska w kontakcie z sąsiadami: Studia poświęcone Antoninie Obrębskiej-Jabłońskiej w stulecie urodzin.* [Warszawa, 2001] с. 109-111.
19. *Изучение текстологии церковнославянского Евангелия: отношения между изданиями XVI в., печатанными в Москве и на Беларуси.* – Библия в духовной жизни, истории и культуре России и православного славянского мира: К 500-летию Геннадиевской Библии; Сборник материалов международной конференции, Москва, 21-26 сентября 1999 г. Москва, [2001] С. 181-199.
20. *Друкаваныя пераклады Новага Запавету польска-беларускай Рэфармацыі XVI ст.* – Скарызназнаўства; Кнігазнаўства; Літаратуразнаўства: Матэрыялы III Міжнароднага кангрэса беларусістаў «Беларуская культура ў дыялогу цывілізацый»: 1 сесія – 21-25 мая; 2 сесія – 4-7 снежня; Мінск, 2000 г. Мінск, 2001. С. 53-62. (Беларусіка=Albaruthenica, 20).
21. *Рэлігійнае асветніцтва Васіля Цяпінскага.* – Беларускае Асветніцтва: Вопыт тысячагоддзя; Матэрыялы II Міжнароднага кангрэса 17-19 мая 2000. У 3-х кн. Мінск, 2001. Кн. 3. Ч. 2. С. 118-121.

2002

22. *Выдавецкая дзейнасць беларускага пратэстанта Васіля Цяпінскага.* – Матэрыялы другіх кнігазнаўчых чытанняў «Кіжная культура Рэчы Паспалітай» (Мінск, 15-16 верасня 2000 г.). Мінск, 2002. С. 210-220.
23. *Склад пражскіх выданняў Ф. Скарыны.* – *Здабыткі.* 2002. Вып. 5. С. 28-32.
24. [гес.:] Чарота І. А. Беларуская мова і царква: Мінск: БДУ, 2000. 119 с. – Беларускі гістарычны агляд. 2002. Т. 9. Сш. 1-2 (16-17). С. 310-323.

2003

25. *Рэфармацыя ў гісторыі літаратурных моў славян: уклад польска-беларускага і славенска-харвацкага пратэстантызму 16 ст.;* Даклад на XIII Міжнародным з'ездзе славістаў. Мінск, 2003. 58 с.
26. *Московский оригинал церковнославянского текста в старобелорусском «Евангелии Тяпинского».* – Лингвистическое источниковедение и история русского языка: 2002-2003; Сборник статей. Москва, 2003. С. 372-388.

27. *Еранім як «славянскі перакладач»: Патрыятычнае фальшаванне старажытнасці ў адным старабеларускім творы XVI ст.* – VIII Міжнародныя Кірыла-Мяфодзіеўскія чытанні, прысвечаныя Дням славянскага пісьменства і культуры. (Мінск, 23-26 мая 2002 г.): Матэрыялы чытанняў. У 2-х ч. Мінск, 2003. Ч. 2. С. 85-92.
28. [rec.:] Stern D. H. Die Liederhandschrift F 19-233 (15) der Bibliothek der Litauischen Akademie der Wissenschaften: Eine kommentierte Edition ... – Беларускі гістарычны агляд. 2003. Т. 10. Сш. 1-2 (18-19). С. 391-402.

2004

29. **Рэфармацыя ў гісторыі літаратурных моў славян: уклад польска-беларускага і славенска-харвацкага пратэстантызму 16 ст.** Мінск, 2004. 118 с.
30. *Рэцэнцыя кірыла-мяфодзіеўскай спадчыны беларускімі пратэстантамі (другая палова XVI ст.).* – IX Міжнародныя Кірыла-Мяфодзіеўскія чытанні, прысвечаныя Дням славянскага пісьменства і культуры (Мінск, 23-26 мая 2003 г.): Матэрыялы чытанняў. Мінск, 2004. С. 107-113.
31. *Даследаванне М. В. Доўнарам-Запольскім дзейнасці і светапогляду В. Цяпінскага.* – Чацвёртыя Міжнародныя Доўнараўскія чытанні (г. Рэчыца, 18-19 верасня 2003 г.). У 2-х чч. Гомель, 2004. Ч. 1: М. В. Доўнар-Запольскі: Жыццё і навуковая спадчына. С. 164-173.
32. *Даследаванне новазапаветных перакладаў пратэстантам Сымонам Будным.* – Беларускі археаграфічны штогоднік. 2004. Вып. 5. С. 136-149.
33. [rec.:] Алексеев А. А. Песнь Песней в древней славяно-русской письменности. С.-Петербург: Дмитрий Булаин, 2002. 236 с.; ил. – Беларускі археаграфічны штогоднік. 2004. Вып. 5. С. 297-301.

2005

34. *Das Evangelium des Vasil Tjapinski als Denkmal der Literatur und der Buchdrucks.* – Evanhelije in der Übersetzung des Vasil Tjapinski um 1580: Facsimile und Kommentare. Paderborn; München; Wien; Zürich, 2005. S. 188-195.
35. *Беларускія і ўкраінскія катэхізісы 16-18 стст.* – Беларускі археаграфічны штогоднік. 2005. Вып. 6. С. 135-154.
36. [rec.:] “История Иудейской войны” Иосифа Флавия: Древнерусский перевод / Подгот.: А. А. Пичхадзе, И. И. Макеева, Г. С. Баранкова, А. А. Уткин. Москва: Языки славянской культуры. 2004. Т. 1-2. 879 + 837 с. (Памятники славяно-русской культуры; Новая серия) – Беларускі археаграфічны штогоднік. 2005. Вып. 6. С. 213-215.
37. [rec.:] Kamieniecki, Jan. Szymon Budny: Zapomniana postać polskiej Reformacji. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2002 (Historia literatury). 192 s. – Беларускі гістарычны агляд. Т. 12. Сш. 1-2 (22-23). 2005. С. 281-291.
38. [rec.:] Fałowski, Adam. Język ruskiego przekładu Katechizmu jezuickiego z 1585 roku. Kraków: Universitas, 2003. (Studia Ruthenica Cracoviensia, 2) 196 s. – Беларускі гістарычны агляд. Т. 12. Сш. 1-2 (22-23). 2005. С. 291-295.

2006

39. *Текстологические наблюдения над церковнославянским Евангелием по изданию белорусского протестанта В. Тяпинского второй половины XVI в.* – Paleobulgarica = Старобългаристика. 2006. Год. 30. № 3. С. 49-74.
40. *Праца беларускага пратэстанта Васіля Цяпінскага над царкоўнаславянскімі перакладамі Евангелія.* – XI Міжнародныя Кірыла-Мяфодзіеўскія чытанні, прысвечаныя Дням славянскага пісьменства і культуры. (Мінск, 24-26 мая 2005 г.): Матэрыялы чытанняў. Мінск, 2006. С.72-78.

41. *Тэксталагія біблейных выданняў Францыска Скарыны: набыткі і задачы* – Беларуская кніга ў кантэксце сусветнай кніжнай культуры: Зборнік навуковых артыкулаў. Мінск, 2006. Ч. 1. С. 99-105.
42. *Мовазнаўчая манаграфія, прысвечаная Віленскаму катэхізісу 1585 г.* [rec.] – Беларускі археаграфічны штогоднік. 2006. Вып. 7. С. 263-268.

2007

43. *Царкоўнаславянскія пераклады Апостала да XVI ст. уключна.* – XII Міжнародныя Кірыла-Мяфодзіеўскія чытанні, прысвечаныя дням славянскага пісьменства і культуры (Мінск, 24-26 мая 2006 г.). Мінск, 2007. С. 73-78.
44. *Іншаславянскія ўплывы на старабеларускую арфаграфію (на прыкладзе «Евангелля» В. Цяпінскага, 1570-я гг.).* – Граматычны лад беларускай мовы: Шляхі гістарычнага развіцця і сучасныя тэндэнцыі: Матэрыялы Міжнароднай навуковай канферэнцыі, Мінск, 29-30 кастрычніка 2007 г. Мінск, 2007. С. 102-107.
45. *Тэксталагія царкоўнаславянскага Евангелля ў навуковым асвятленні.* – Беларускі археаграфічны штогоднік. 2007. Вып. 8. С. 23-46.
46. *Гісторыя старабеларускіх перакладаў Бібліі.* – Роднае слова. 2007. № 11. С. 13-16.

2008

47. *Граматычныя назіранні над тэхнікай евангельскага перакладу В. Цяпінскага.* – Дыялекталогія і гісторыя беларускай мовы: Матэрыялы Міжнароднай навуковай канферэнцыі, Мінск, 15-16 красавіка 2008 г. Мінск, 2008. С. 265-269.
48. *Кірылічныя біблейныя тэксты ў кніжных сховішчах Беларусі канца XV-XVI ст.* – Здабыткі. 2008. Вып. 10. С. 70-85.
49. *Тэксталагія царкоўнаславянскага Евангелля паводле рэфармацыйнай філалогіі Беларусі 16 ст.* – Мовазнаўства; Літаратуразнаўства; Фалькларыстыка: XIV Міжнародны кангрэс славістаў (Охрыд, 2008): Даклады беларускай дэлегацыі. Мінск, 2008. С. 79-94.
50. *Беларускія і ўкраінскія катэхізісы XVI-XVIII ст.: Крытэрыі адбору помнікаў (некаторыя метадалагічныя заўвагі).* – Крыніцазнаўства, археаграфія, архівазнаўства ў XX-XXI ст. у Беларусі: Зборнік навуковых артыкулаў, прысвечаных 100-годдзю з дня нараджэння М. М. Улашчыка. Мінск, 2008. С. 90-94.
51. *Тэхніка біблейнага перакладу Прымажа Трубара: (На прыкладзе аналізу Мц. 13:1-23; Мк. 4:1-20, 23).* – Slavistična revija. 2008-2009. Nr. 4/1: Trubarjeva številka. S. 355-370.

2009

52. *Заходнеславянскія, беларускія і ўкраінскія пераклады Апостала да XVI ст. уключна.* – Silva rerum nova: Штудыі ў гонар 70-годдзя Г. Я. Галенчанкі / Укл. А. Дзярновіч, А. Семянчук. Вільня; Мінск, 2009. С. 169-172.
53. *Біблейныя пераклады на старабеларускую / стараўкраінскую мову эпохі Рэфармацыі і Контррэфармацыі.* – Bibel, Liturgie und Frömmigkeit in der Slavia Byzantina: Festgabe für Hans Rothe zum 80. Geburtstag / Hrsg. D. Christians, D. Stern, V. S. Tommelleri. München; Berlin, 2009. S. 11-31.
54. *Да пытання аб атрыбуцыі і датаванні Слуцкага евангелля XVI ст.* – Здабыткі. 2009. Вып. 11. С. 41-49.
55. *Интерес к текстологии церковнославянского Евангелия в Великом княжестве Литовском XVI века.* – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kalbos, kultūros ir rašties tradicijos / Sudarė S. Temčinas, G. Miškinienė, M. Čistiakova, N. Morozova. Vilnius, 2009. С. 106-114. (Bibliotheca Archivi Lithuanici, 7).

56. *Да вывучэння перакладаў Бібліі на старабеларускую / стараўкраінскую мову раньняга этапу.* – «Сонца тваё не закоціцца, і месяц твой не схаваецца»: Зборнік артыкулаў па беларусістыцы і багалоўі ў гонар 80-годдзя з дня нараджэння і 50-годдзя сьвятарства айца А. Надсана / Пад рэд. І. Дубянецкай, А. Макміліна, Г. Сагановіча. Мінск, 2009. С. 418-425.
57. *Нямецкая праца па гісторыі царквы і Рэфармацыі ў Беларусі.* [рес.] – Беларускі гістарычны агляд. Т. 16. Сш. 2 (31). 2009. С. 581-607.

2010

58. *Біблейная філалогія беларускай Рэфармацыі ў еўрапейскім кантэксце.* – Матэрыялы IV Міжнароднага кангрэса беларусістаў «Беларуская культура ў кантэксце культур еўрапейскіх краін» (Мінск, 6-9 чэрвеня 2005 г.) / Пад рэд. С. Запрудскага, Г. Цыхуна. Мінск, 2010. С. 84-87 (Беларусіка = Albaruthenica, 30)
59. *Да пытання аб ранніх (XV ст.) перакладах рэлігійных твораў на старабеларускую мову.* – Беларуская пісьмовая спадчына ў кантэксце еўрапейскага культурна-гістарычнага працэсу XI-XIX стагоддзяў: Вытокі, традыцыі, уплывы: Матэрыялы Рэспубліканскай навукова-практычнай канферэнцыі (Мінск, 24 мая 2010 г.). Мінск, 2010. С. 151-155.
60. *Печатное Евангелие протестанта Василя Тяпинского как памятник книгоиздания ВКЛ 2-й половины XVI в.* – Vilniaus universiteto bibliotekos metraštis 2010. Vilnius, 2010. С. 153-171.
61. *Пасійныя творы ў пісьменстве ўсходніх славян (да XVIII ст.).* – XV Міжнародныя Кірыла-Мяфодзіеўскія чытанні, прысвечаныя Дням славянскага пісьменства і культуры (Мінск, 21-24 мая 2009 г.): Матэрыялы чытанняў. Мінск, 2010. С. 101-110.
62. *Прымаж Трубар як біблейны перакладчык: (на прыкладзе Прыпавесці пра сейбіта, Мц. 13:1-23; Мк. 4:1-20, 23).* – Reformacija na Slovenskem (ob 500-letnici Trubarjevega rojstva) / ured. A. Vjelčević. Ljubljana, 2010. С. 371-383 (Obdobja, 27).
63. *Кніжны рэпертуар прыватных кірылічных кнігазбораў Беларусі XVI – 1-й чвэрці XVII стст.* – Здабыткі. 2010. Вып. 12. С. 75-85.

2011

64. *Пасійныя творы ў пісьменстве ўсходніх славян (да 18 ст.).* – Светът на словото: Сборник в чест на проф. Н. Даскалов / Великотърновски университет “Св. Св. Кирил и Методий”. Велико Търново, 2011. С. 174-180.
65. *Пралегомены ў агіялогію даўняй Беларусі (XI-XVIII стст.).* – Духоўныя асновы сучаснай культуры: праблемы захавання культурнай спадчыны: XVI Міжнародныя кірыла-мяфодзіеўскія чытанні, прысвечаныя дням славянскага пісьменства і культуры (Мінск, 26-28 мая 2010 г.): у 2 тт. Мінск, 2011. Т. 1. С. 139-143.
66. *Скарочаныя напісані ў старажытным пісьменстве.* – Беларускі археаграфічны штогоднік. 2011. Вып. 12. С. 162-183.
67. *Мова пратэстантаў Беларусі 2-й пал. 16 ст.* – Dziedzictwo kulturowe Wielkiego Księstwa Litewskiego: W 440. rocznicę Unii Lubelskiej / red. S. Kawalou, M. Kojder. Lublin, 2011. S. 45-51.

2012

68. **Евангелле ў перакладзе Васіля Цяпінскага.** Мінск, 2012. 338 с.
69. *Семітызмы, грэцызмы і лацінізмы ў «Евангеллі» Васіля Цяпінскага, запазычаныя праз царкоўнаславянскую мову.* – Веснік БДУ: Серыя 4. 2012. № 1. С. 28-32.
70. *Да праблемы вылучэння царкоўнаславянскай лексікі ў «Евангеллі» В. Цяпінскага.* – Экалогія культуры: Міжнародныя Кірыла-мяфодзіеўскія чытанні, прысвечаныя Дням

славянскага пісьменства і культуры (Мінск, 26-28 мая 2011 г.) / рэдкал.: М. А. Мажэйка (адк. рэд.) [і інш.] : у 2-х тт. Мінск, 2012. Т. 1. С. 106-110.

71. *Да пытання пра суадносіны евангельскіх перакладаў М. Сматрыцкага і В. Цяпінскага.* – Беларуская кніга ў кантэксце сусветнай кніжнай культуры: вывучэнне і захаванне: зб. навук. арт. Мінск, 2012. С. 73-77. (XVIII Міжнародныя Кірыла-Мяфодзіеўскія чытанні, прысвечаныя дням славянскага пісьменства і культуры (Мінск, 16–18 мая 2012 г.) : у 2-х тт. – Т. 2).

2013

72. *Рэфармацыя ў гісторыі літаратурных моў славян: Уклад польска-беларускага і славенска-харвацкага пратэстантызму 16 ст.* – Беларуская мовазнаўчая славістыка на з’ездах славістаў: Да XV Міжнароднага з’езда славістаў / Уклад. М. П. Антропаў, уступны арт.: М. П. Антропаў, Г. А. Цыхун. Мінск, 2013. С. 424-473.
73. *Старабеларускія маргіналіі ў выданнях царкоўнаславянскага Псалтыра і Новага Завету (1611, 1652).* – Матэрыялы міжнароднага конгрэса «Бібліотека как феномен культуры», Мінск, 23-24 октября 2013 г. Мінск, 2013. С. 113-117.
74. *Лексічныя і семантычныя паланізмы ў евангельскім перакладзе В. Цяпінскага.* – Паланістыка = Полоністыка = Polonistyka: 2012 / Пад рэд. А. Кіклевіча, С. Важніка. Мінск, 2013. С. 255-269.
75. *Тэматычная групоўка лексікі ў перакладзе Евангелля В. Цяпінскім.* – Беларускі археаграфічны штогоднік. 2013. Вып. 13. С. 154-169.
76. *Адносіны «Евангелля» Васіля Цяпінскага да польскага перакладу Сымона Буднага 1570-72 гг.* – Веснік БДУ: Сер. 4. 2013. № 2. С. 22-25.